

Zkouška z pedagogiky - okruhy:

Pedagogika

- Vědní obor pedagogika. Historický vývoj pedagogiky jako vědy. Předmět pedagogiky, její funkce a etapy vývoje. Přístupy k systému pedagogických disciplín. Vztah pedagogiky k ostatním vědám. Vztah pedagogické teorie a praxe. Aktuální problémy a otázky pedagogiky.
- Základy kvantitativně a kvalitativně orientovaného výzkumu v pedagogice (základní charakteristiky obou přístupů, jejich porovnání, klady, zápory).
- Metody kvantitativně a kvalitativně orientovaného výzkumu v pedagogice (základní charakteristika vybraných metod a jejich použití).
- Faktory formování lidského jedince – biologické faktory, prostředí, výchova. Pedagogická teleologie – cíle výchovy v různých pedagogických koncepcích. Funkce výchovných cílů, jejich třídění a struktura.
- Analýza výchovného procesu – etapy výchovného procesu, výchovné zásady, efektivita výchovného procesu.
- Základy statistiky v pedagogicky orientovaných výzkumech (výběr prvků do výzkumného vzorku, měření v pedagogickém výzkumu a typy proměnných).
- Systém českých kurikulárních dokumentů. Vysvětlení pojmů: klíčové kompetence, odborné kompetence, vzdělávací oblast, průřezové téma, profil absolventa.
- Osobnost učitele a vychovatele. Požadavky kladené na osobnost učitele a vychovatele, společenská úloha učitele a vychovatele, aktuální problémy pedagogické profese. Kázeň a autorita ve výchově. Možnosti reflexe a sebereflexe a problematika syndromu vyhoření u pedagogických pracovníků.
- Osobnost vychovávaného jedince a její individualita. Vychovatelnost a vzdělavatelnost člověka. Interakce vychovatele a vychovávaného. Výchovná práce s jedinci se specifickými potřebami, problematika integrace.
- Pedagogická komunikace (verbální, neverbální, činem). Paralingvistické projevy a komunikace ve výuce. Bariéry v pedagogické komunikaci. Asertivita.
- Nejběžnější postupy zpracování dat v pedagogických výzkumech (četnosti, grafická znázornění, charakteristiky polohy, směrodatná odchylka).
- Problematika sociálně patologických jevů z pedagogického hlediska. Systém prevence. Syndrom týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte z pedagogického hlediska.
- Klíčové kompetence v RVP. Struktura a vlastnosti výukových cílů. Učební úlohy a jejich funkce ve výuce.
- Metody výuky a jejich klasifikace. Materiální didaktické prostředky a hlediska jejich výběru.
- Organizační formy výuky a jejich třídění. Výhody a nevýhody jednotlivých forem výuky.
- Diagnostické přístupy a metody v pedagogice. Hodnocení jako pedagogický problém. Zkoušení, příprava na ústní a písemné zkoušení. Didaktický test a problematika jeho tvorby a vyhodnocování.
- Prostředí školy a dalších výchovných institucí. Klima školy. Inspirace alternativními pedagogickými systémy pro zefektivnění výchovného procesu.
- Celoživotní vzdělávání, jeho charakteristika, etapy, cesty realizace, bariéry. Význam a možnosti celoživotního vzdělávání pedagogických pracovníků. Systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.
- Stávající trendy vzdělávací politiky ČR (analýza stěžejních dokumentů).

- Význam ISCED, objasnění základního třídění podle úrovně vzdělávání (k jednotlivým úrovním přiřadíte odpovídající druhy českých škol). Školská soustava v ČR (zřizovatelé škol a školských zařízení).
- Charakteristika základních trendů proměn výchovy v historickém kontextu dobových paradigmat (pojetí člověka a výchovy, cíle výchovy). Odrazy dobových konceptů výchovy v současné době.

Doporučená literatura:

- BERTRAND, Y. *Soudobé teorie vzdělávání*. Praha: Portál, 1998.
- BREZINKA, W. *Filozofické základy výchovy*. Praha: Zvon, 1996.
- KAŠČÁK, O., PUPALA, B. *Výchova a vzdelávanie v základných diskurzoch*. Prešov: Rokus, 2009.
- PALOUŠ, R. *Filosofická reflexe několika pojmů školské pedagogiky*. Praha: Karolinum, 2010.
- PROKOP, J. *Škola a společnost v kritických teoriích druhé poloviny 20. století*. Praha: Karolinum, 2005.
- SVOBODOVÁ, Z., PALOUŠ, R. *Homo educandus: filosofické základy teorie výchovy*. Praha: Karolinum, 2011.
- ŠTVERÁK, V. *Obecná a srovnávací pedagogika*. Praha: Karolinum, 2007.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005.
- MAŇÁK, J., ŠVEC, Š.; ŠVEC, V. aj. *Slovník pedagogické metodologie*. Brno: Paido, 2005.
- SILVERMAN, D. *Ako robíť kvalitatívny výskum*. Bratislava: IKAR, 2005.
- STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu. Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Nakladatelství Albert, 1999.
- ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007.
- GAVORA, P. *Učitel a žák v komunikaci*. Brno: Paido, 2005.
- JANÍK, T. a kol. *Kurikulum – výuka – školní klima- učitelské vzdělávání. Analýza nálezů českého pedagogického výzkumu (2001-2008)*. Brno: MU, 2009.
- JANÍK, T. *Znalost jako klíčová kategorie učitelského vzdělávání*. Brno: Paido, 2005.
- MAREŠ, J. *Styly učení žáků a studentů*. Praha: Portál, 1998.
- WALTEROVÁ, E. *Kurikulum. Proměny a trendy v mezinárodní perspektivě*. Brno: MU, 1994.
- KALOUS, J., VESELÝ, A. (eds.) *Teorie a nástroje vzdělávací politiky*. Praha: Karolinum, 2006.
- POL, M. *Škola v proměnách*. Brno: MU, 2007.
- BACÍK, F., KALOUS, J., SVOBODA, J. aj. *Úvod do teorie a praxe školského managementu I, II*. Praha: UK, 1995.
- NEZVALOVÁ, D., OBST, O., PRÁŠILOVÁ, M. *Řízení kvality. Studijní text a pracovní sešit*. Olomouc: UP, 1999.
- POL, M. *Škola v proměnách*. Brno: MU, 2007.
- BENEŠ, M. *Andragogika*. Praha: Grada Publishing, 2008.
- KASÁČOVÁ, B., KOSOVÁ, B., PAVLOV, I. a kol. *Profesijní rozvoj učitele*. Prešov: Rokus, 2006.
- KHAN, B. H. *E-learning*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2006.
- Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Bílá kniha*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání – nakladatelství Tauris, 2001.
- CHUDÝ, Š. a kol. *Hledání kořenů výchovy v současné společnosti (koncepce, úvahy, názory a dilemata)*. Brno: Paido, 2006.
- CHUDÝ, Š., NEUMEISTER, P. a kol. *Vybrané diskurzy teorie a praxe ve vzdělávání a uplatnění sociálních pedagogů v kontextu pomáhajících profesích I*. Brno: Paido, 2010. s. 150.
- KASPER, T., KASPEROVÁ, D. *Dějiny pedagogiky*. Praha, Grada, 2008.